

Ministerstvo životního prostředí České republiky

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 2014–2020:

Posílení a obnova přirozených funkcí krajiny

Ing. Pavel Chotěbor
odbor obecné ochrany přírody a krajiny

OPŽP 2014–2020

Prioritní osa 1: Zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní

Prioritní osa 2: Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech

Prioritní osa 3: Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika

Prioritní osa 4: Ochrana a péče o přírodu a krajinu

Specifické cíle:

- 4.1 Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území**
- 4.2 Posílit biodiverzitu**
- 4.3 Posílit přirozené funkce krajiny**
- 4.4 Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech**

Prioritní osa 5: Energetické úspory

Podporované aktivity PO 4

Specifický cíl 4.3 Posílit přirozené funkce krajiny

- Zprůchodnění migračních bariér pro vodní a suchozemské živočichy a opatření k omezování úmrtnosti živočichů spojené s rozvojem technické infrastruktury
- Vytváření, regenerace či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur
- Revitalizace a podpora samovolné renaturace vodních toků a niv, obnova ekostabilizačních funkcí vodních a na vodu vázaných ekosystémů

- Zlepšování druhové, věkové a prostorové struktury lesů (s výjimkou lesů ve vlastnictví státu) zařízených LHP mimo ZCHÚ a území soustavy Natura 2000
- Realizace přírodě blízkých opatření vyplývajících z komplexních studií cílených na zpomalení povrchového odtoku vody, protierozní ochranu a adaptaci na změnu klimatu

Aktivita: Zprůchodnění migračních bariér pro vodní a suchozemské živočichy a opatření k omezování úmrtnosti živočichů spojené s rozvojem technické infrastruktury

Typy podporovaných opatření:

- opatření na zprůchodnění migračních bariér pro velké savce a ostatní živočichy a to zejména na významných tahových cestách obojživelníků, míst, kde dochází k úhynu kriticky a silně ohrožených druhů apod.
- opatření sloužící ke zmírnění mortality živočichů související s rozvojem technické infrastruktury
- výstavba nových rybích přechodů, speciálních rybích přechodů či opatření

- **zvýšení účinnosti stávajících rybích přechodů, speciálních rybích přechodů či opatření**
- **odstranění migračních překážek**
- **instalace opatření k usměrnění nebo přemístění ryb a na vodu vázaných obratlovců podporující jejich poproudou migraci**
- **obnova konektivity vodního toku s nivními biotopy apod.**

Aktivita: Zprůchodnění migračních bariér pro vodní a vodu vázané živočichy a opatření k omezování úmrtnosti živočichů spojené s rozvojem technické infrastruktury na vodních tocích

Ekologická kritéria hodnocení:

Přínos pro přirozené funkce krajiny a biologickou rozmanitost

- Opatření přispívá k zabezpečení migrace diadromních druhů ryb
- Opatření přispívá k zabezpečení migrace potamodromních druhů ryb nebo omezení úmrtnosti ryb a na vodu vázaných živočichů při poproudové migraci
- Opatření přispívá k zabezpečení migrace nebo omezení úmrtnosti ryb a na vodu vázaných živočichů

Technická kritéria hodnocení :

a) Hledisko přiměřenosti nákladů vzhledem k efektům akce

- Náklady do 100 % nákladů obvyklých opatření
- Nákladnější vzhledem k Nákladům obvyklých opatření MŽP do 150 %.
- Náklady akce přesahují 150 % nákladů obvyklých opatření MŽP, dosahují maximálně 100 % Katalogu stavebních prací a jsou odůvodněny zvýšeným zájmem ochrany přírody a krajiny

b) Kvalita zpracování projektu (vhodnost navrženého řešení)

- Projekt je optimálně navržen z hlediska naplnění cíle předmětu podpory a efektivnosti a využívá nejlepší dostupné metody a znalosti
- Projekt je vhodně navržen, ale z objektivních důvodů (např. majetkoprávních vztahů k pozemkům) není zvoleno optimální řešení

c) Komplexnost a návaznost

- Projekt řeší systematicky prostupnost v ucelené oblasti nebo navazuje na jiná související již realizovaná opatření

Aktivita: Zprůchodnění migračních bariér a opatření k omezování úmrtnosti živočichů spojené s rozvojem technické infrastruktury mimo vodní toky

Ekologická kritéria hodnocení:

Přínos pro přirozené funkce krajiny a biologickou rozmanitost

- Místa soustředěné mortality nebo migračně neprůchodná místa pro vybrané druhy
- Místa s omezenou migrační prostupností nebo prokázanou mortalitou pro vybrané druhy

Technická kritéria hodnocení :

a) Hledisko přiměřenosti nákladů vzhledem k efektům akce

- Náklady do 100 % nákladů obvyklých opatření
- Nákladnější vzhledem k Nákladům obvyklých opatření MŽP do 150 %.
- Náklady akce přesahují 150 % nákladů obvyklých opatření MŽP, dosahují maximálně 100 % Katalogu stavebních prací a jsou odůvodněny zvýšeným zájmem ochrany přírody a krajiny

b) Kvalita zpracování projektu (vhodnost navrženého řešení)

- Projekt je optimálně navržen z hlediska naplnění cíle předmětu podpory a efektivnosti a využívá nejlepší dostupné metody a znalosti
- Projekt je vhodně navržen, ale z objektivních důvodů (např. majetkoprávních vztahů k pozemkům) není zvoleno optimální řešení

Aktivita: Vytváření, regenerace či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur

Typy podporovaných opatření:

- **zpracování plánu ÚSES.**
- **založení biocenter a biokoridorů ÚSES zlepšení funkčního stavu biocenter a biokoridorů ÚSES realizace interakčních prvků podporujících ÚSES**
- **liniové a skupinové výsadby dřevin (např. stromořadí, větrolamy, břehové porosty, remízy) založení nebo obnova krajinného prvku**

- **zásahy posilující ekologicko-stabilizační funkce významných krajinných prvků**
- **obnova historické cestní sítě s nezpevněným povrchem a její doprovodnou vegetací umožňující pěší průchod krajinou**
- **vytváření vodních prvků v krajině s ekostabilizační a retenční funkcí (např. tůní, mokřadů, rybníků a malých vodních nádrží apod.) včetně nepravidelně zatápěných území (např. lužní lesy)**

Ekologická kritéria hodnocení:

a) Přínos pro posílení přirozených funkcí krajiny a biologickou rozmanitost

- Území s nízkou ekologickou hodnotou (např. velké celky orné půdy, erozně ohrožené pozemky, okolí aglomerací)
- Území se střední ekologickou hodnotou
- Ostatní přijatelné projekty

b) Lokalizace

- ÚSES
- Území NP a CHKO, ochranná pásma NP, ptačí oblasti, evropsky významné lokality, NPR, PR, NPP, PP
- Přírodní parky, registrované významné krajinné prvky, geoparky, biosférické rezervace a území vymezená pod Karpatskou úmluvou
- Ostatní přijatelné projekty

Technická kritéria hodnocení:

a) Hledisko přiměřenosti nákladů vzhledem k efektům akce

- Náklady do 100 % Nákladů obvyklých opatření MŽP
- Nákladnější vzhledem k Nákladům obvyklých opatření MŽP do 150 %.
- Náklady akce přesahují 150 % nákladů obvyklých opatření MŽP, dosahují maximálně 100 % katalogu stavebních prací a jsou odůvodněny zvýšeným zájmem ochrany přírody a krajiny

b) Kvalita zpracování projektu (vhodnost navrženého řešení)

- Projekt je optimálně navržen z hlediska naplnění cíle předmětu podpory a využívá nejlepší dostupné metody a znalosti
- Projekt je vhodně navržen, ale z objektivních důvodů (např. majetkoprávních vztahů k pozemkům) není zvoleno optimální řešení
- Ostatní přijatelné projekty

c) Komplexnost a návaznost

- Projekt řeší systematicky ucelenou oblast, funkčně navazuje na jiná související již realizovaná opatření

Aktivita: Vytváření, regenerace či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur

Specifické opatření: plány ÚSES (dokumentace)

Ekologická kritéria hodnocení:

Přínos pro posílení přirozených funkcí krajiny a biologickou rozmanitost

- Území s nízkou ekologickou hodnotou (např. velké celky orné půdy, erozně ohrožené pozemky, okolí aglomerací)
- Území se střední ekologickou hodnotou
- Ostatní přijatelné projekty

Technická kritéria hodnocení:

a) Hledisko přiměřenosti nákladů vzhledem k efektům akce

- Náklady do 100 % Nákladů obvyklých opatření MŽP
- Nákladnější vzhledem k Nákladům obvyklých opatření MŽP do 150 %.
- Náklady akce přesahují 150 % nákladů obvyklých opatření MŽP, dosahují maximálně 100 % katalogu stavebních prací a jsou odůvodněny zvýšeným zájmem ochrany přírody a krajiny

b) Kvalita zpracování projektu (vhodnost navrženého řešení)

- Projekt je optimálně navržen z hlediska naplnění cíle předmětu podpory a využívá nejlepší dostupné metody a znalosti
- Projekt je vhodně navržen, ale z objektivních důvodů (např. majetkoprávních vztahů k pozemkům) není zvoleno optimální řešení
- Ostatní přijatelné projekty

c) Komplexnost a návaznost

- Plán ÚSES je pořizován pro celý správní obvod ORP (žadatele)
- Plán ÚSES je pořizován pro část správního obvodu ORP (žadatele)

Aktivita: Revitalizace a podpora samovolné renaturace vodních toků a niv, obnova ekostabilizačních funkcí vodních a na vodu vázaných ekosystémů

Typy podporovaných opatření:

- **vytváření a obnova přírodě blízkých koryt vodních toků (přiměřeně kapacitních, tvarově a hloubkově pestrých) zahrnující eventuální odstranění dřívějších nevhodných úprav (opevnění dna a břehů, ohrázování, příčných překážek) a to včetně navazujících říčních ramen při respektování přístupů ochrany území před povodněmi**
- **podpůrná opatření na vodním toku a v nivě umožňující přirozené korytotvorné procesy v delším časovém horizontu bez nutnosti plošně rozsáhlých investičních úprav, zejména:**

- zajištění dostatečně širokého meandračního pásu nivy pro přirozený vývoj koryta vodního toku,
- vytváření a obnova prvků posílující druhovou biodiverzitu vodních a na vodu vázaných organismů,
- terénní úpravy koryta (dna) a břehů včetně pomístných zásahů umožňujících proces renaturace vodního toku apod.

Ekologická kritéria hodnocení

a) Přínos pro biologickou rozmanitost

- Projekt je realizován v degradovaném území s biotopem silně ovlivněným nebo vytvořeným člověkem
- Projekt řeší území s nízkou ekologickou stabilitou a s nepříznivým stavem směřujícím k degradaci
- Ostatní přijatelné projekty

b) lokalizace

- I. a II. zóna NP a CHKO, NPR,
- Ostatní zóny NP a CHKO, ochranná pásma NP, ptačí oblasti, evropsky významné lokality, PR, PP, územní systémy ekologické stability
- Přírodní parky, registrované významné krajinné prvky, geoparky, biosférické rezervace a území vymezená pod Karpatskou úmluvou
- Ostatní přijatelné projekty

Technická kritéria hodnocení:

a) Hledisko přiměřenosti nákladů vzhledem k efektům akce

- Náklady do 100 % Nákladů obvyklých opatření MŽP
- Nákladnější vzhledem k Nákladům obvyklých opatření MŽP do 150 %.
- Náklady akce přesahují 150 % nákladů obvyklých opatření MŽP, dosahují maximálně 100 % katalogu stavebních prací a jsou odůvodněny zvýšeným zájmem ochrany přírody a krajiny

b) Kvalita zpracování projektu (vhodnost navrženého řešení)

- Projekt je optimálně navržen z hlediska naplnění cíle předmětu podpory a využívá nejlepší dostupné metody a znalosti
- Projekt je vhodně navržen, ale z objektivních důvodů (např. majetkoprávních vztahů k pozemkům) není zvoleno optimální řešení
- Ostatní přijatelné projekty

c) Komplexnost a návaznost

- Projekt řeší systematicky ucelenou oblast, funkčně navazuje na jiná související již realizovaná opatření

Aktivita: Zlepšování druhové, věkové a prostorové struktury lesů (s výjimkou lesů ve vlastnictví státu) zařízení LHP mimo ZCHÚ a území soustavy Natura 2000

Typy podporovaných opatření:

- dosadby a podsadby dřevin přirozené druhové skladby včetně zajištění ochrany a nezbytná následná péče
- výsadby dřevin přirozené druhové skladby nad rámec minimálního podílu MZD při obnově porostů, včetně zajištění ochrany
- rekonstrukce porostů s vnášením dřevin přirozené druhové skladby

- **provedení výchovného zásahu (prořezávky, probírky do 40, probírky 40 +) se zachováním příznivého počtu dřevin přirozené druhové skladby, zlepšení jejich konkurenční schopnosti v porostu a zajištění přirozené prostorové skladby porostu**
- **vnos stanovištně vhodných keřů do porostních plášťů**
- **ponechání výstavků k fyzickému dožití a rozkladu na místě**
- **zvýšení podílu vybraných málo zastoupených a okusových dřevin**

Ekologická kritéria hodnocení:

a) Přínos pro biologickou rozmanitost

- Projekt je realizován v degradovaném území s biotopem silně ovlivněným nebo vytvořeným člověkem (řada X)*
- Projekt realizovaný v přírodním lesním biotopu s nepříznivým stavem směřujícím k degradaci
- Ostatní přijatelné projekty

b) Lokalizace

- Lesy zvláštního určení*, lesy ochranné, vč. lesů v ÚSES
- Lesy hospodářské
- Ostatní přijatelné projekty

Technická kritéria hodnocení:

a) Hledisko přiměřenosti nákladů vzhledem k efektům akce

- Náklady do 100 % Nákladů obvyklých opatření MŽP
- Nákladnější vzhledem k Nákladům obvyklých opatření MŽP do 150 %.
- Náklady akce přesahují 150 % nákladů obvyklých opatření MŽP, dosahují maximálně 100 % katalogu stavebních prací a jsou odůvodněny zvýšeným zájmem ochrany přírody a krajiny

b) Kvalita zpracování projektu (vhodnost navrženého řešení)

- Projekt je optimálně navržen z hlediska naplnění cíle předmětu podpory a využívá nejlepší dostupné metody a znalosti
- Projekt je vhodně navržen, ale z objektivních důvodů (např. majetkoprávních vztahů k pozemkům) není zvoleno optimální řešení
- Ostatní přijatelné projekty

c) Návaznost na jiná opatření

- Projekt navazuje na jiná související již realizovaná opatření péče o přírodu a krajinu

Aktivita: Realizace přírodě blízkých opatření vyplývajících z komplexních studií cílených na zpomalení povrchového odtoku vody, protierozní ochranu, a adaptaci na změnu klimatu

Typy podporovaných opatření:

- podpora opatření zamezujících vodní erozi
- Zamezujících plošnému a soustředěnému povrchovému odtoku (zatravňování či užití travních pásů, průlehů, ...),
- podporujících stabilizace drah soustředěného povrchového odtoku (hrázky, terasy, svodné příkopy, ...),
- preventivní opatření (zakládání či obnova mezí, remízů, ...)
- podpora opatření zamezujících větrné erozi
- obnova či zakládání větrolamů

1) Opatření proti vodní erozi

Ekologická kritéria hodnocení

a) Stupeň erozního ohrožení a ztráta půdy na středně hlubokých a hlubokých půdách

b) Doprovodné efekty protierozních opatření

- Pozitivní z hlediska vlivu na biodiverzitu, ekologickou stabilitu krajiny, kvalitu půdy (součástí protierozních opatření je vhodně umístěná doprovodná zeleň, která zvyšuje retenční schopnost opatření a ekologickou stabilitu krajiny)

c) Lokalizace

- CHÚ včetně CHOPAV, ÚSES
- Ostatní přijatelné projekty

Technická kritéria hodnocení:

a) Hledisko přiměřenosti nákladů vzhledem k efektům akce

- Náklady do 100 % Nákladů obvyklých opatření MŽP
- Nákladnější vzhledem k Nákladům obvyklých opatření MŽP do 150 %.
- Náklady akce přesahují 150 % nákladů obvyklých opatření MŽP, dosahují maximálně 100 % katalogu stavebních prací a jsou odůvodněny zvýšeným zájmem ochrany přírody a krajiny

b) Kvalita zpracování projektu (vhodnost navrženého řešení)

- Projekt je optimálně navržen z hlediska naplnění cíle předmětu podpory a využívá nejlepší dostupné metody a znalosti
- Projekt je vhodně navržen, ale z objektivních důvodů (např. majetkoprávních vztahů k pozemkům) není zvoleno optimální řešení
- Ostatní přijatelné projekty

2) Opatření proti větrné erozi

Ekologická kritéria hodnocení

a) Délka pozemku v převládajícím směru erozně účinného větru a stupeň ohrožení větrnou erozí

b) Typ větrolamu z hlediska zabránění škodlivým účinkům větrné eroze

- poloprodouvavý (složen z více řad stromů, keřové patro je vyvinuto v menší míře nebo korunová vrstva má menší zapojení)
- neprodouvavý (prostor je složen z více řad, keřové patro je vytvořeno)

c) lokalizace

- CHÚ včetně CHOPAV, ÚSES
- ostatní přijatelné projekty

Technická kritéria hodnocení:

a) Hledisko přiměřenosti nákladů vzhledem k efektům akce

- Náklady do 100 % Nákladů obvyklých opatření MŽP
- Nákladnější vzhledem k Nákladům obvyklých opatření MŽP do 150 %.
- Náklady akce přesahují 150 % nákladů obvyklých opatření MŽP, dosahují maximálně 100 % katalogu stavebních prací a jsou odůvodněny zvýšeným zájmem ochrany přírody a krajiny

b) Kvalita zpracování projektu (vhodnost navrženého řešení)

- Projekt je optimálně navržen z hlediska naplnění cíle předmětu podpory a využívá nejlepší dostupné metody a znalosti
- Projekt je vhodně navržen, ale z objektivních důvodů (např. majetkoprávních vztahů k pozemkům) není zvoleno optimální řešení
- Ostatní přijatelné projekty

Podporovaná koncepční opatření z OPŽP

Plán ÚSES (**SC 4.3, aktivita 4.3.2.**)

Východisko: plán ÚSES ve smyslu § 2 vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Účel: podklad pro územní plánování (výstup bude poskytnut do ÚAP)

Cíl: revize závazného vymezení v ÚPD a vymezení ÚSES ze zastaralých dokumentací a překonaných Generelů ÚSES + aktualizace návrhu vymezení, které odpovídá aktuálnímu stavu krajiny.

Pořízení **pro celý správní obvod ORP** (lze i část)

Podporovaná koncepční opatření z OPŽP

Plán ÚSES (SC 4.3, aktivita 4.3.2.)

Obsah: Plán (místního) ÚSES upřesňuje koncepční vymezení NR a R ÚSES ze zásad územního rozvoje a doplňuje ji o místní úroveň ÚSES = **obsahuje vymezení všech hierarchických úrovní**

- mapová/grafická část
- textová/tabulková část (charakteristika skladebných částí, reprezentativost ekosystémů a cílová společenstva, prostorové parametry, atd. + odůvodnění)
- návrh opatření k zajištění funkčnosti ÚSES

Oprávnění žadatelé: obce s rozšířenou působností

Forma a výše dotace: předpokládaná výše podpory z ERDF
80% celkových nákladů akce

Podporovaná koncepční opatření z OPŽP

Studie systému sídelní zeleně (SC 4.4, aktivita 4.4.1.)

podpora zpracování/aktualizace územní studie systému sídelní zeleně

Východisko: odst. 1 c) přílohy č. 7 vyhl. č. 500/2006 Sb.

(urbanistická koncepce včetně systému sídelní zeleně je povinnou součástí územního plánu)

Účel: nástroj strategického plánování sídel, podklad pro tvorbu územního plánu (urbanistické koncepce, koncepce uspořádání krajiny), podklad pro územní rozhodování, pro zabezpečení údržby zeleně a pro tvorbu rozpočtu obce

Cíl: vytvořit efektivní propojený systém sídelní zeleně zlepšující hodnotu zastavěného území

Podporovaná koncepční opatření z OPŽP

Studie systému sídelní zeleně (SC 4.4, aktivita 4.4.1.)

Obsah: eviduje a hodnotí funkční využití stávající zeleně, navrhuje doplnění ploch a využití ploch plánovaných, stanovuje regulativy pro jednotlivé kategorie zeleně, navrhuje etapizaci realizace systému, rekonstrukce ploch a kategorizaci ploch do tříd údržby.

Uživatelé: odbory územního plánování, životního prostředí, útvary správy zeleně apod.

Oprávnění žadatelé: kraje, obce, dobrovolné svazky obcí, organizační složky státu, atd. (nemohou žádat pouze fyzické osoby)

Podporovaná koncepční opatření z IROP

Územní studie krajiny (gesce MMR, spolupráce MŽP)

Územně plánovací podklad pro území ORP

Cíl:

- posoudit stav krajiny (minulý, současný, budoucí) za účelem vymezení jejích hodnot, problémů a limitů využívání
- Navrhnout změny v uspořádání území
- Alternativním způsobem prověřit možnosti provedení požadovaných změn včetně posouzení dopadů
- Navrhnout způsob sledování stavu krajiny

Obsah: navazuje na ÚAP, ÚP a ZÚR

Uživatelé: odbory územního plánování, životního prostředí, hospodařící subjekty, samospráva

Harmonogram přípravy očekávané výzvy

Plány ÚSES (OPŽP)

**nebudou v 1. výzvě v roce 2015 (plánovaná výzva
březen-květen 2016)**

**předpokladem zařazení do výzvy je zpracování
aktualizované metodiky vymezování ÚSES**

Studie systému sídlení zeleně (OPŽP)

budou v 1. výzvě (duben-květen 2015)

Územní studie krajiny (IROP)

plánovaná výzva říjen 2015

Děkuji za pozornost

